



**BALLAS
PELECANOS**
& ASSOCIATES L.P.C.

Σόλωνος 10 & Ηρακλείτου, Κολωνάκι, 106 73 Αθήνα

Τηλ.: +30 210 36 25 943 | Φαξ: +30 210 36 47 925

Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης

Αναδυόμενες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, ενίσχυση της ψηφιακής διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις

Σχέδιο Νόμου - Δημόσια Διαβούλευση

<http://www.opengov.gr/digitalandbrief/?p=2891>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ

Άρθρο 3: Ορισμοί

Κατ' αρχάς, παρόλο που το εν λόγω νομοσχέδιο περιλαμβάνει ρυθμίσεις που αφορούν επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, δεν έχει τεθεί υπόψη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα («ΑΠΔΠΧ»), προκειμένου η τελευταία να γνωμοδοτήσει κατ' εφαρμογή των άρθρων 36 παρ. 4 του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία των Δεδομένων («ΓΚΠΔ») και 13 παρ. 1 περ. γ' του Ν. 4624/2019. Μάλιστα, με την όλως πρόσφατη απόφαση του ΣτΕ (Ολομ.) 1478/2022, κρίθηκε ότι η παροχή γνώμης της ΑΠΔΠΧ πριν την έκδοση της κανονιστικής πράξης με περιεχόμενο την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα απαιτείται ως ουσιώδης τύπος, η έλλειψη του οποίου οδηγεί σε ακύρωση της πράξεως.

Δευτερευόντως, όπως ήδη αναφέρεται στην παράγραφο 2.1. της Αιτιολογικής Έκθεσης και στην υπ' αρ. 2 αιτιολογική σκέψη του Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη Θέσπιση Εναρμονισμένων Κανόνων σχετικά με την Τεχνητή Νοημοσύνη («ΤΝ») (Πράξη για την Τεχνητή Νοημοσύνη) της 21^{ης} Απριλίου 2021 [2021/0106 (COD)] (εφεξής «Πρόταση Κανονισμού»), το ενδεχόμενο θέσπισης εθνικών κανόνων για να διασφαλιστεί ότι η ΤΝ είναι ασφαλής και αναπτύσσεται και χρησιμοποιείται σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τα θεμελιώδη δικαιώματα είναι πιθανό να οδηγήσει σε δύο βασικά προβλήματα: i) στον κατακερματισμό της εσωτερικής αγοράς σε σχέση με ουσιώδη στοιχεία, ειδικότερα όσον αφορά τις απαιτήσεις για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες ΤΝ, την εμπορία τους, τη χρήση τους, την ευθύνη και την εποπτεία από τις δημόσιες αρχές, και ii) τη σημαντική μείωση της ασφάλειας δικαίου τόσο για τους παρόχους όσο και για τους χρήστες συστημάτων ΤΝ σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής των υφιστάμενων και των νέων κανόνων στα εν λόγω συστήματα ΕΕ. Τονίζεται, επιπλέον, ότι, δεδομένης της ευρείας διασυνοριακής κυκλοφορίας προϊόντων και υπηρεσιών, τα δύο αυτά προβλήματα μπορούν να επιλυθούν καλύτερα μέσω της εναρμόνισης της νομοθεσίας σε επίπεδο ΕΕ.

Επιπλέον, οι ρυθμίσεις για την ανάπτυξη ΤΝ κινδυνεύουν να χαρακτηρισθούν ως πρόχειρες και απομονωμένες, καθώς είναι εμφανές ότι δεν έχει ληφθεί υπόψη κατά τη διατύπωσή τους η εκτενής συζήτηση και οι προβληματισμοί που έχουν τεθεί σε επίπεδο ΕΕ στο πλαίσιο της υιοθέτησης της Πρότασης Κανονισμού. Κατά κύριο λόγο, δεν έχει ληφθεί υπόψη η προσέγγιση βάσει του κινδύνου που μπορούν να επιφέρουν τα συστήματα ΤΝ, προσέγγιση υπέρ της οποίας τάχθηκε ρητά και η πλειοψηφία των ενδιαφερομένων μερών κατά την εκτενή διαδικτυακή δημόσια διαβούλευση που έλαβε χώρα πριν από την υιοθέτηση της Πρότασης Κανονισμού.

Περαιτέρω, ο ορισμός που δίνεται για το «σύστημα αλγοριθμικής λήψης αποφάσεων», ήδη διαφέρει από τον ορισμό της ΤΝ στην Πρόταση Κανονισμού, ενώ η φράση «και η οποία διαφορετικά απαιτεί ανθρώπινη ενέργεια» που εμπεριέχεται σε αυτόν, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι σε καμία περίπτωση χρήσης συστήματος αλγοριθμικής λήψης αποφάσεων δεν υπάρχει ανθρώπινη παρέμβαση/εποπτεία, η

οποία, μάλιστα, θα έπρεπε να προβλέπεται ρητά στο παρόν σχέδιο νόμου προκειμένου να διασφαλιστούν τα θεμελιώδη δικαιώματα, αλλά και να μη δημιουργείται ασυνέπεια σε σχέση με το άρθρο 22 του ΓΚΠΔ.

Τέλος, η επανάληψη του διαφοροποιημένου ορισμού της «κατάρτισης προφίλ» σε σχέση με τον ΓΚΠΔ, κρίνεται ως μη σκόπιμη και μάλλον προβληματική.

Άρθρο 4: Γενικές διατάξεις για τη χρήση συστημάτων αλγοριθμικής λήψης αποφάσεων από τους φορείς του δημόσιου τομέα

Η ρητή πρόβλεψη σε διάταξη νόμου περί της δυνατότητας του εκάστοτε φορέα να χρησιμοποιεί συστήματα αλγοριθμικής λήψης αποφάσεων δεν κρίνεται σκόπιμη, αφού α) δεν προσφέρει επιπλέον εγγυήσεις ως προς τα θεμελιώδη δικαιώματα και β) καθιστά την εφαρμογή συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης και, επομένως, την ψηφιακή αναβάθμιση της δημόσιας διοίκησης, δυσκίνητη. Αντίθετα, σχετική πρόβλεψη μάλλον θα προκαλέσει περισσότερα προβλήματα στην πράξη. Ήδη προκύπτει το ερώτημα εάν η ρητή διάταξη του νόμου θα πρέπει να είναι συγκεκριμένη ως προς τον φορέα, το σύστημα αλγοριθμικής λήψης αποφάσεων ή τις αρμοδιότητες για την άσκηση των οποίων θα χρησιμοποιείται τούτο.

Επιπλέον, το γεγονός ότι δεν έχει ακολουθηθεί η προσέγγιση βάσει του κινδύνου που μπορούν να επιφέρουν τα συστήματα ΤΝ, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι είναι επιτρεπτή και η χρήση πρακτικών ΤΝ οι οποίες ήδη βάσει της Πρότασης Κανονισμού πρέπει να θεωρηθούν ως απαγορευμένες (π.χ. η χρήση συστημάτων εξ αποστάσεως βιομετρικής ταυτοποίησης σε πραγματικό χρόνο σε δημόσια προσβάσιμους χώρους για σκοπούς επιβολής του νόμου και η κοινωνική βαθμολόγηση).

Τέλος, η διάκριση που γίνεται στο παρόν άρθρο με βάση την ένταξη των δημοσίων φορέων σε συγκεκριμένα Υπουργεία ενδέχεται να δημιουργήσει προβλήματα κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας. Δεν είναι σαφές αν δημόσιοι φορείς, ο σκοπός λειτουργίας των οποίων συμπεριλαμβάνει την επιβολή του νόμου, όπως η πυροσβεστική, η δασοφυλακή και η ακτοφυλακή, ακόμη κι αν δεν εντάσσονται στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και Προστασίας του Πολίτη, θα έχουν τη δυνατότητα χρήσης συστημάτων ΤΝ χωρίς καμία υποχρέωση διαφάνειας.

Άρθρο 5: Αλγοριθμική εκτίμηση αντικτύπου

Στον βαθμό που η αλγοριθμική εκτίμηση αντικτύπου διαφέρει από την εκτίμηση αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων του άρθρου 35 του ΓΚΠΔ, δεν είναι σαφές ποιος είναι ο σκοπός της από τη στιγμή που δεν είναι υποχρεωτική η λήψη και η αναγραφή σε αυτήν των μέτρων αντιμετώπισης των ενδεχόμενων κινδύνων και των δυσμενών συνεπειών, περιλαμβανόμενων των εγγυήσεων και των μηχανισμών ασφαλείας, ώστε να διασφαλίζεται η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Άρθρο 6: Υποχρεώσεις Διαφάνειας

Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις ως προς τη διαφάνεια κρίνονται ως ελλιπείς. Οι υποχρεώσεις διαφάνειας θα πρέπει να περιλαμβάνουν και πληροφορίες σχετικά με τον επιδιωκόμενο σκοπό της χρήσης του συστήματος αλγοριθμικής λήψης αποφάσεων, καθώς και σχετικά με τα μέτρα ανθρώπινης εποπτείας, η οποία επιβάλλεται να προβλεφθεί. Επιπλέον, σε περίπτωση που η χρήση συστήματος αλγοριθμικής λήψης αποφάσεων οδηγεί στην κατάρτιση προφίλ, θα πρέπει να εξηγείται με σαφή και κατανοητό τρόπο ο τρόπος λειτουργίας της κατάρτισης προφίλ και να παρέχονται ουσιαστικές πληροφορίες σχετικά με τη λογική που τη διέπει, χωρίς να είναι απαραίτητο να παρέχεται μια πολύπλοκη ανάλυση του αλγορίθμου

που χρησιμοποιείται ή να αποκαλύπτεται ο πλήρης αλγόριθμος. Αυτό φυσικά προϋποθέτει πως οι πληροφορίες που θα παρέχονται στο υποκείμενο θα είναι ερμηνεύσιμες από εκείνο, καθώς η παροχή μόνον τεχνικών πληροφοριών σχετικά με τις κατηγορίες δεδομένων που χρησιμοποιούνται ή με τα τεχνικά χαρακτηριστικά του αλγορίθμου, δεν επιτρέπουν στο υποκείμενο να κατανοήσει το αποτέλεσμα του συστήματος ΤΝ, ούτε φυσικά να το χρησιμοποιήσει ή να το αντικρούσει. Οι συγκεκριμένοι προβληματισμοί, που ήδη λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο της συζήτησης σε επίπεδο ΕΕ, πρέπει να ενσωματωθούν στις διαδικασίες διασφάλισης διαφάνειας, που επιχειρεί το παρόν άρθρο.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι μία λύση που προτείνει η σύγχρονη θεωρία για τη διασφάλιση της διαφάνειας, είναι η παροχή εξηγήσεων με ανάλογα παραδείγματα (“counterfactual explanations”). Βάσει της συγκεκριμένης θεωρίας, τα υποκείμενα έχουν τη δυνατότητα, χωρίς να έχουν πρόσβαση στον αλγόριθμο, να τροποποιήσουν τα εξατομικευμένα στοιχεία τους τα οποία έλαβε υπόψη ο αλγόριθμος για την κατάρτιση του προφίλ και να επεξεργαστούν τα πιθανώς διαφορετικά αποτελέσματα.

Άρθρο 8: Μητρώο συστημάτων αλγοριθμικής λήψης αποφάσεων

Στο εν λόγω μητρώο θα πρέπει επιπλέον να περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με τις δυσμενείς συνέπειες και τους κινδύνους που ενδέχεται να επιφέρει η χρήση συγκεκριμένου συστήματος αλγοριθμικής λήψης αποφάσεων, καθώς και τα μέτρα που προβλέφθηκαν/ελήφθησαν για τον μετριασμό των εν λόγω κινδύνων και την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ενώ κρίνεται σκόπιμο να επισυνάπτεται και η αλγοριθμική εκτίμηση αντικτύπου.

Άρθρο 9: Υποχρέωση ενημέρωσης για τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης στον εργασιακό τομέα

Όπως ρητά αναφέρεται και στην υπ’ αρ. 36 αιτιολογική σκέψη της Πρότασης Κανονισμού, τα συστήματα ΤΝ που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο των εργασιακών σχέσεων, πρέπει να θεωρούνται ως υψηλού κινδύνου, καθώς ενδέχεται να επηρεάσουν σημαντικά τις μελλοντικές προοπτικές σταδιοδρομίας και τα μέσα βιοπορισμού των εργαζομένων, αφού μπορούν να διαιωνίζουν ιστορικές νοοτροπίες διακρίσεων, για παράδειγμα εις βάρος γυναικών, ορισμένων ηλικιακών ομάδων, ατόμων με αναπηρία ή ατόμων συγκεκριμένης φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής ή γενετήσιου προσανατολισμού. Τα συστήματα ΤΝ που χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση των επιδόσεων και της συμπεριφοράς των εν λόγω προσώπων ενδέχεται επίσης να επηρεάσουν τα δικαιώματά τους στην προστασία των δεδομένων και της ιδιωτικότητας. Η επιβολή της υποχρέωσης του εργοδότη να ενημερώνει σχετικά με τη χρήση συστήματος ΤΝ μόνο σε περίπτωση που απασχολεί άνω των πενήντα (50) εργαζομένων, κρίνεται ως απολύτως άστοχη, αφού η διαφάνεια (θα πρέπει να) αποτελεί ουσιώδες συστατικό της ασφαλούς, αξιόπιστης και δεοντολογικής ΤΝ, ενώ η εν λόγω πρόβλεψη έρχεται και σε πλήρη αντίθεση με τις υποχρεώσεις ενημέρωσης που πηγάζουν από τον ΓΚΠΔ. Επιπλέον, άστοχη κρίνεται και η θέσπιση, ως ελάχιστου περιεχομένου ενημέρωσης των εργαζομένων, η παροχή πληροφοριών μόνον επί των παραμέτρων στις οποίες στηρίχθηκε η λήψη της απόφασης με τη χρήση συστήματος ΤΝ και μάλιστα μόνον πριν από την πρώτη χρήση του συστήματος ΤΝ. Τέλος, δεν υφίσταται δικαίωμα των εργαζομένων να αντικρούσουν τις αποφάσεις συστημάτων ΤΝ ούτε προβλέπεται η δυνατότητα ανθρώπινης παρέμβασης. Συμπερασματικά, είναι εμφανής η παντελής έλλειψη οποιασδήποτε προσπάθειας θέσπισης κανόνων προς προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των εργαζομένων παρά τη γνωστή ανισορροπία ισχύος μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου.

Άρθρο 10: Μητρώο συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης – Πολιτική δεοντολογικής χρήσης δεδομένων

Στο εν λόγω άρθρο γίνεται χρήση του όρου «σύστημα τεχνητής νοημοσύνης» αντί του όρου «σύστημα αλγοριθμικής λήψης αποφάσεων», χωρίς, ωστόσο, να έχει προηγηθεί σχετικός ορισμός. Επιπλέον, κάθε επιχείρηση, ανεξαρτήτως μεγέθους, εφόσον είναι σε θέση χρησιμοποιεί συστήματα ΤΝ, είτε στο πλαίσιο κατάρτισης προφίλ καταναλωτών είτε στο πλαίσιο αξιολόγησης των πάσης φύσεως εργαζομένων της ή συνεργαζόμενων με αυτήν φυσικών προσώπων, θα πρέπει να φέρει και την υποχρέωση τήρησης του σχετικού μητρώου.

Άρθρο 25: Ηλεκτρονικό μητρώο υπευθύνων προστασίας δεδομένων

Το ηλεκτρονικό μητρώο υπευθύνων προστασίας δεδομένων των δημόσιων φορέων θα πρέπει να περιλαμβάνει και τα στοιχεία επικοινωνίας των εν λόγω προσώπων.

Άρθρο 31: Ορισμοί

Ο ορισμός του έξυπνου συμβολαίου (smart contract) αφήνει εκτός πεδίου εφαρμογής έξυπνα συμβόλαια τα οποία δεν κάνουν χρήση Τεχνολογίας Κατανεμημένου Καθολικού (ΤΚΚ/DLT). Άλλωστε, η ΤΚΚ διευκολύνει την ευρεία χρήση έξυπνων συμβάσεων, αλλά δεν αποκλείεται η χρήση απλούστερης τεχνολογίας για την υποστήριξη έξυπνων συμβάσεων.

Επίσης, δεν φαίνεται να ανταποκρίνεται στους όρους που χρησιμοποιούνται στις διατάξεις του ΑΚ, στις οποίες παραπέμπει το Σχέδιο Νόμου. Οι διατάξεις αυτές αναφέρονται σε δικαιοπραξίες ή συμβάσεις και όχι σε συμβόλαιο. Ο όρος «συμβόλαιο» παραπέμπει σε συμβολαιογραφικό τύπο, κάτι που δεν φαίνεται να ισχύει εν προκειμένω.

Άρθρο 43: Συστήματα μη Επανδρωμένων Αεροσκαφών (ΣμηΕΑ) – Τροποποίηση παρ. Β' άρθρου 2 ν. 4053/2012

Τα συστήματα μη επανδρωμένων αεροσκαφών (ΣμηΕΑ), κατά την ομαλή λειτουργία τους, θέτουν σε επεξεργασία πληθώρα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών. Λόγω της φύσης και της λειτουργίας των συγκεκριμένων συστημάτων, που έχουν τη δυνατότητα να καταγράφουν, να αποθηκεύουν και να επεξεργάζονται εν γένει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε ευρεία κλίμακα, θα ήταν χρήσιμο να διενεργηθεί εκτίμηση αντικτύπου και θα έπρεπε να γνωμοδοτήσει η ΑΠΔΠΧ, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 36 παρ. 4 του ΓΚΠΔ.

Άλλωστε, ο δυνητικός συνδυασμός των ΣμηΕΑ ταχυδρομικών υπηρεσιών με άλλα συστήματα ΤΝ, όπως συστήματα αναγνώρισης προσώπου ή εν γένει βιομετρικών χαρακτηριστικών (για παράδειγμα, δακτυλικών αποτυπωμάτων ή ίριδας του οφθαλμού) με σκοπό τη διευκόλυνση της παροχής της υπηρεσίας, λ.χ. για την εξασφάλιση της ασφάλειας και της ταχύτητας των παραδόσεων από τα ταχυδρομικά ΣμηΕΑ, θα μπορούσε να αποβεί μοιραία από την σκοπιά της ιδιωτικότητας και της προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Άρθρο 44: Συμπλήρωση αρμοδιοτήτων της Ε.Ε.Τ.Τ. για την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών μέσω ΣμηΕΑ – Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 5 ν. 4053/2012

Με τα άρθρα 44 επ. παραχωρείται η αρμοδιότητα έγκρισης χρήσης ΣμηΕΑ για την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών, στην Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ), η οποία παρέχει την σχετική έγκριση κατά περίπτωση, εφόσον αυτό κριθεί πρόσφορο και αποτελεσματικό από τον φορέα που παρέχει την καθολική υπηρεσία ή άλλη ταχυδρομική υπηρεσία, κατόπιν αιτήσεως που υποβάλλεται

στην ΕΕΤΤ. Στη συνέχεια, με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κατόπιν εισήγησης της Ε.Ε.Τ.Τ., καθορίζονται τα ειδικότερα τεχνικά χαρακτηριστικά και οι τεχνικές προδιαγραφές ασφαλείας των ΣμηΕΑ που χρησιμοποιούνται για την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών, καθώς και κάθε άλλο συναφές θέμα.

Ωστόσο, σύμφωνα με τις διατάξεις της Δ/ΥΠΑ/21860/1422/21.9.2016 Απόφασης του Διοικητή της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) (Β' 3152) με τίτλο Κανονισμός – Γενικό Πλαίσιο Πτήσεων Συστημάτων μη Επανδρωμένων Αεροσκαφών- ΣμηΕΑ (Unmanned Aircraft Systems – UAS), τίθενται περιορισμοί, οι οποίοι εν δυνάμει παραβιάζονται από την χρήση ΣμηΕΑ για την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών, χωρίς η συγκεκριμένη χρήση ΣμηΕΑ να υπόκειται στην ελεγκτική αρμοδιότητα της ΥΠΑ κατά το στάδιο της αδειοδότησης.

Συγκεκριμένα, με την εν λόγω Απόφασή της, η ΥΠΑ θέτει όρους και κανόνες για τις πτήσεις ΣμηΕΑ, οι οποίοι φαίνεται να παρακάμπτονται από τις διατάξεις του Σχεδίου Νόμου και την αποκλειστική αρμοδιότητα αδειοδότησης από την ΕΕΤΤ. Για παράδειγμα, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 5 της εν λόγω Απόφασης, απαγορεύεται η πτήση ΣΜηΕΑ (UAS) ανοικτής (Open) κατηγορίας επάνω από συγκεντρώσεις προσώπων. Πλην όμως, στη συγκεκριμένη περίπτωση των ΣμηΕΑ ταχυδρομικών υπηρεσιών θα είναι εξαιρετικά δύσκολο να προσδιοριστεί τι συνιστά συγκέντρωση προσώπων, τι συνιστά «επάνω» από συγκεντρώσεις προσώπων, και πώς θα μπορούσε να επιτευχθεί η τήρηση της πρόβλεψης αυτής.

Κρίνεται, άλλωστε, απαραίτητη η γνωμοδότηση από την ΥΠΑ, σχετικά με την επιβάρυνση της εναέριας κυκλοφορίας εντός αστικού ιστού, σε μικρή απόσταση από κτίρια, κατοικίες, άλλα οχήματα και φυσικά πρόσωπα. Τέλος, δεν προκύπτει σαφώς από το Σχέδιο Νόμου ο τρόπος με τον οποίον θα ελέγχεται η εναέρια κυκλοφορία ΣμηΕΑ, όταν αυτά πρόκειται να αποκτήσουν ιδιαιτέρως εκτεταμένη χρήση για την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών

Άρθρο 49: Ενέργεια, κύρος και περιεχόμενο των έξυπνων συμβολαίων

Η αναλογική εφαρμογή διατάξεων του ΑΚ στις έξυπνες συμβάσεις (σύμφωνα με τα άρθρα 47 και 49 του Σχεδίου Νόμου) ενδέχεται να δημιουργήσει ανασφάλεια δικαίου, καθώς:

– Σύμφωνα με τα άρθρα 130, 138 ΑΚ, η δήλωση βουλήσεως από ανίκανο ή η εικονική δήλωση βουλήσεως επιδρά στο κύρος της σύμβασης. Εφαρμόζονται επίσης αναλογικά οι διατάξεις περί ελαττώματος στη βούληση (140-157 ΑΚ). Ο ορισμός των έξυπνων συμβάσεων δεν αποκλείει την σύναψη έξυπνων συμβάσεων από συστήματα τεχνητής νοημοσύνης, στα οποία δεν θα είναι εφικτή η διάγνωση βούλησης ή/και η διάγνωση ελαττωμάτων στη βούληση αυτή.

– Σύμφωνα με το άρθρο 159 ΑΚ, δικαιοπραξία για την οποία δεν τηρήθηκε ο τύπος που απαιτεί ο νόμος, εφόσον δεν ορίζεται το αντίθετο, είναι άκυρη. Δημιουργεί αμφιβολίες για τον τρόπο με τον οποίο δύναται μία έξυπνη σύμβαση να περιβληθεί τον νόμιμο τύπο, για παράδειγμα τον συμβολαιογραφικό τύπο σε περίπτωση μεταβίβασης κυριότητας ακινήτου.

– Λόγω της φύσεως της έξυπνης σύμβασης, που συνεπάγεται, δυνάμει του ορισμού που αποδίδεται στο παρόν Σχέδιο Νόμου, αυτοματοποιημένη εκτέλεση των κωδικοποιημένων λειτουργιών, με τη συνδρομή ή όχι συγκεκριμένων προϋποθέσεων, δημιουργούνται ερωτηματικά ως προς τον τρόπο με τον οποίο θα μπορεί να επιτυγχάνεται η ακύρωση δικαιοπραξίας, η ανάκληση δήλωσης βούλησης, η επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση, κοκ. Ιδίως σε περιπτώσεις που η έξυπνη σύμβαση θα συνεχίζει, έως ότου διαγνωστεί δικαστικά η ακυρότητα, να παράγει όλα τα έννομα αποτελέσματα, καθώς ο δανειστής δεν θα μπορεί να εξαναγκαστεί σε αντίθετη/αντίστροφη δικαιοπραξία, φαίνεται πως θα

πρέπει να προβλεφθούν συγκεκριμένες διαδικασίες, ειδάλλως μπορεί να γεννηθεί υπέρμετρη βλάβη σε βάρος ενός καλόπιστου συναλλασσόμενου μέσω έξυπνης σύμβασης. Συνεπώς, το Σχέδιο Νόμου θα πρέπει να είναι σε θέση να προβλέψει την επίλυση των συγκεκριμένων ζητημάτων.

– Η διατύπωση του άρθρου 49 παρ. 7 του Σχεδίου Νόμου, σύμφωνα με την οποία τα έξυπνα συμβόλαια καταρτίζονται μόνον αυτοπροσώπως, είναι δύσκολο να ερμηνευτεί, καθώς είναι παραπάνω από σύνηθες στις συναλλαγές τα πρόσωπα να εκπροσωπούνται από τρίτους.

Πρέπει να διευκρινιστεί αν η συγκεκριμένη διάταξη κατατείνει στην άρνηση αναγνώρισης της δυνατότητας των συστημάτων ΤΝ να συνάπτουν έξυπνες συμβάσεις, στο πλαίσιο των καθορισμένων λειτουργιών τους, οι οποίες θα παράγουν όλα τα έννομα αποτελέσματα, όπως οι έξυπνες συμβάσεις που συνάπτουν τα πρόσωπα, φυσικά ή νομικά. Είναι σαφές πως με τη ραγδαία τεχνολογική πρόοδο, θα καταστεί δυσχερές να διακρίνουμε μεταξύ συμβάσεων που συνάπτονται αυτοπροσώπως και συμβάσεων που συνάπτονται μέσω συστημάτων ΤΝ.

Άλλωστε, ήδη γίνεται λόγος για ενδεχόμενη αναγνώριση δικαιοπρακτικής ικανότητας σε συστήματα ΤΝ τόσο σε επίπεδο ευρωπαϊκής νομοθεσίας όσο και σε κράτη-μέλη. Ο κατακερματισμός της νομοθετικής πρωτοβουλίας και η δημιουργία αντιθέσεων μεταξύ εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας όχι μόνο θα δημιουργήσει νομική ανασφάλεια, αλλά θα στραφεί εντέλει κατά της έρευνας και της ανάπτυξης των αναδυόμενων τεχνολογιών, σε αντίθεση με τους σκοπούς του παρόντος Σχεδίου Νόμου.



Γεώργιος Α. Μπάλλας

Δικηγόρος, Senior & Managing Partner

Σόλωνος 10 & Ηρακλείτου, Κολωνάκι, 106 73 Αθήνα.

Τηλ.: +30 210 36 25 943 | Φαξ: +30 210 36 47 925

E-mail (απευθείας): george.ballas@balpel.gr

E-mail (κεντρικό): central@balpel.gr



Ζωή Σπ. Προβατά

Δικηγόρος LL.M., Senior Associate

Σόλωνος 10 & Ηρακλείτου, Κολωνάκι, 106 73 Αθήνα.

Τηλ.: +30 210 36 25 943 (εσωτ. 47) | Φαξ: +30 210 36 47 925

E-mail (απευθείας): zoe.provatatas@balpel.gr

E-mail (κεντρικό): central@balpel.gr



Νικόλαος Α. Παπαδόπουλος

Δικηγόρος LL.M., Associate

Σόλωνος 10 & Ηρακλείτου, Κολωνάκι, 106 73 Αθήνα.

Τηλ.: +30 210 36 25 943 (εσωτ. 41) | Φαξ: +30 210 36 47 925

E-mail (απευθείας): nikolaos.papadopoulos@balpel.gr

E-mail (κεντρικό): central@balpel.gr